

ЗАТВЕРДЖЕНО
Рішення обласної ради
від 25 листопада 2021 року № 277-VIII
(VIII сесія VIII скликання)

**КОМПЛЕКСНА ПРОГРАМА
«РОЗВИТОК ТА ФУНКЦІОНУВАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ЯК
ДЕРЖАВНОЇ В ХАРКІВСЬКІЙ ОБЛАСТІ НА 2022 – 2025 РОКИ»**

I. ЗАГАЛЬНА ЧАСТИНА

Комплексну програму «Розвиток та функціонування української мови як державної в Харківській області на 2022-2025 роки» (далі – Програма) розроблено відповідно до Конституції України, Законів України «Про забезпечення функціонування української мови як державної», «Про місцеве самоврядування в Україні», Указу Президента України від 31 травня 2018 року № 156/2018 «Про невідкладні заходи щодо зміцнення державного статусу української мови та сприяння створенню єдиного культурного простору України», Стратегії популяризації української мови до 2030 року «Сильна мова – успішна держава», схваленої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 17 липня 2019 року № 596-р (зі змінами).

Українська мова є найважливішим засобом людського спілкування, визначальним чинником і головною ознакою ідентичності української нації, безцінною скарбницею культурного надбання народу України, інструментом єднання українського суспільства, розвитку його свідомості, важливим елементом забезпечення національної безпеки та національних інтересів України.

На сьогодні в Харківській області найголовнішими проблемами, які потребують вирішення, є:

відсутність цілісного українського мовно-культурного простору, що пов'язано, зокрема, з неналежним інституційним, фінансовим та кадровим забезпеченням реалізації державної мовної політики;

домінування російськомовного культурного продукту в області;

збереження у свідомості значної частки населення області негативних стереотипів щодо статусу і місця української мови в суспільному, культурному житті;

штучна заполітизованість та емоційна перевантаженість питання функціонування української мови в області, внаслідок чого мова використовується як інструмент політичної боротьби та є предметом маніпуляцій;

відсутність необхідної кількості якісних підручників, посібників, енциклопедій, словників, довідникової та іншої навчальної і наукової літератури українською мовою;

низький рівень володіння державною мовою серед представників національних меншин, що не дозволяє їм належно реалізовувати свої права та інтегруватися в українське суспільство.

Реалізація Програми сприятиме розширенню функцій та сфер застосування державної мови, поширенню української культури в усіх її проявах, створенню цілісного національного інформаційно-культурного простору, формуванню патріотично налаштованого громадянського суспільства, зокрема, у Програмі передбачається популяризація української мови, культури та історичної свідомості української нації через найширший спектр культурних, наукових, науково-практичних та інформаційних заходів у всіх сферах суспільного життя, що сприятиме розвитку та функціонуванню української мови в Харківській області.

II. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ ПРОГРАМИ

Метою Програми є забезпечення додержання конституційних гарантій щодо всебічного розвитку і функціонування української мови як державної в усіх сферах суспільного життя на всій території Харківської області; розширення сфери вживання державної мови, визначення стратегічних пріоритетів та орієнтирів у подоланні деформацій національного мовно-культурного та мовно-інформаційного простору; підтримка розвитку національної культури; зміцнення державного статусу української мови; дотримання норм законів України щодо забезпечення культурно-мовних прав громадян та виконання зобов'язань України перед Радою Європи відповідно до Європейської культурної конвенції.

Завданнями Програми є:

забезпечення застосування державної мови державними службовцями та посадовими особами місцевого самоврядування під час виконання своїх посадових обов'язків;

розширення сфери застосування української мови дітьми та молоддю як невід'ємного елемента національно-патріотичного виховання;

проведення комплексу регіональних заходів, спрямованих на підтримку і популяризацію української мови;

забезпечення закладів освіти підручниками та посібниками, іншою навчальною, пізнавальною і художньою літературою українською мовою;

підвищення рівня володіння українською мовою педагогічних та науково-педагогічних працівників для покращення якості викладання предметів та дисциплін в усіх закладах освіти;

забезпечення подання інформації українською мовою на об'єктах інформаційно-орієнтаційної системи населених пунктів і територій Харківської області (вуличні вказівники, адресні покажчики, дорожні знаки, інформаційні табло тощо);

забезпечення інформування надавачів та споживачів послуг щодо нормативного врегулювання використання державної мови у відповідних сферах суспільного життя.

III. ШЛЯХИ І СПОСОБИ РОЗВ'ЯЗАННЯ ПРОБЛЕМИ

Державна мовна політика потребує постійного удосконалення з урахуванням потреб і викликів, що стоять перед суспільством.

У зв'язку з цим актуалізувалися такі потреби:

зміцнення державного статусу української мови в Харківській області, вироблення дієвих механізмів її захисту та розвитку;

забезпечення використання державної мови посадовими особами місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування під час виконання своїх посадових обов'язків;

підвищення рівня володіння українською мовою педагогічних та науково-педагогічних працівників для покращення якості викладання предметів та дисциплін у закладах освіти;

покращення якості викладання державної мови в закладах освіти, сприяння іноземцям у вивченні української мови;

розроблення та відкриття мережі курсів із вивчення української мови (у тому числі дистанційних та онлайн);

підтримання інновацій, нових знань та розвитку сучасних культурних індустрій, покращення якості україномовного культурного продукту на телебаченні, радіо, у кіно- та відеомережі;

видання корпусу текстів, що відображають історичний розвиток української мови;

підтримання книговидавничої справи в Харківській області, зокрема видання книг українською мовою, у тому числі перекладної літератури;

забезпечення закладів освіти підручниками та посібниками, іншою навчальною, пізнавальною і художньою літературою українською мовою;

заохочення молоді до вивчення, навчання та спілкування українською мовою, запровадження та реалізація відповідних проєктів;

створення умов для забезпечення реалізації громадянами права на одержання інформації українською мовою, у тому числі через засоби масової інформації, рекламу, розширення україномовного інформаційного простору;

збереження культурної спадщини як основи національної культури та розширення доступу до неї громадян;

підтримання культурного розмаїття, розвитку міжнародного культурного співробітництва в Харківській області.

Отже, незважаючи на певні здобутки у розвитку і функціонуванні української мови в різних сферах, у Харківській області існує потреба в подальшій активізації цілеспрямованої роботи щодо забезпечення належного використання державної мови в різних сферах життя, таких як: освіта, культура, спорт та туризм, засоби масової інформації, повсякденне життя тощо.

IV. РЕЗУЛЬТАТИВНІ ПОКАЗНИКИ ПРОГРАМИ

Виконання Програми у рамках реалізації статті 10 Конституції України щодо всебічного розвитку і функціонування української мови в усіх сферах суспільного життя та Закону України «Про забезпечення функціонування української мови як державної» дозволить:

розширити можливості функціонування української мови у засобах масової інформації, сфері культури, освіти та науки регіону;

зміцнити комунікативний потенціал української мови та покращити мовну культуру населення регіону;

підтримати наукові проекти з української мови, літератури і культури та випуск видань українською мовою; поліпшити навчально-методичне забезпечення закладів освіти Харківської області різних типів і форм власності;

стимулювати вивчення української мови учнями, студентами закладів освіти та іншими мешканцями Харківської області;

розширити сферу застосування української мови дітьми та молоддю як невід'ємного елемента національно-патріотичного виховання.

Виконання Програми забезпечить поширення функцій та сфер застосування державної мови, розвиток української культури в усіх її проявах, формування цілісного національного інформаційно-культурного простору. Передбачені кроки сприятимуть вихованню різнобічно та гармонійно розвиненого, національно свідомого, високоосвіченого громадянина України, який буде здатний реалізувати свої права та виконувати покладені на нього Конституцією України обов'язки.

У разі потреби здійснюватимуться перегляд запланованої діяльності, пошук та впровадження більш ефективних способів розв'язання проблеми щодо всебічного розвитку і функціонування української мови в усіх сферах суспільного життя

V. ФІНАНСОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРОГРАМИ

Забезпечення реалізації заходів Програми здійснюватиметься за рахунок коштів обласного бюджету виходячи з його фінансових можливостей.

VI. КООРДИНАЦІЯ ТА КОНТРОЛЬ ЗА ХОДОМ ВИКОНАННЯ ПРОГРАМИ

Координація заходів Програми покладається на Департамент науки і освіти Харківської обласної державної адміністрації.

Контроль за виконанням Програми здійснює Харківська обласна рада.

Виконавці заходів Програми інформують щороку до 20 січня Департамент науки і освіти Харківської обласної державної адміністрації про виконання відповідних заходів Програми.

Узагальнену інформацію про хід виконання Програми Харківська обласна державна адміністрація надає щороку до 20 лютого до Харківської обласної ради.